

2017-02-23

Ert dnr:
Ku2017/00232/D

Avdelningen för Ekonomi och styrning
Malin Svanberg

Kulturdepartementet
111 51 Stockholm

Värna demokratin mot våldsbejakande extremism (SOU 2016:92)

Sammanfattning

SKL delar delbetänkandets problemformulering när det gäller att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. SKL delar också bedömningen av att det är viktigt att arbeta demokratistärkande, motverka inträde till våldsbejakande extremism samt att underlätta för utträde ur sådana miljöer. SKL är dock oroade för att det sker en förflyttning där allt fler detaljerade uppgifter inom redan befintlig lagstiftning presenteras. SKL ser inte heller att någon analys gjorts av hur uppföljning på detta kommer att ske och att ingen ytterligare finansiering presenterats. Vi ser att förslagen kan ge kommunerna en ny ökad börda.

- SKL tillstyrker att en centralmyndighet har bästa förutsättning för att bedriva en effektiv samordning.
- SKL tillstyrker att länsstyrelsen *eller annat regionalt organ* kan svara för den länsvisa samordningen för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.
- SKL tillstyrker att något lagstiftningsbehov inte föreligger.

Nationell samordning i permanent struktur

SKL delar delbetänkandets uppfattning att en nationell samordning bör permanentas. Vi delar också uppfattningen att det bör vara en centralmyndighet som ansvarar för samordningen. SKL menar att det är viktigt att den myndighet som får samordningsuppdraget att värna demokratin mot våldsbejakande extremism ska ha god kunskap om brottsförebyggande och demokratifrämjande arbete samt ha förtroende hos Sveriges kommuner, landsting och regioner samt civilsamhället. SKL anser också att myndigheten som får uppdraget bör betona jämställdhetsperspektivet i frågan.

SKL anser även att det är av yttersta vikt att uppdraget får en fullgod finansiering.

SKL ser positivt på delbetänkandets förslag om länsstyrelsens samordningsfunktion men menar att det också kan vara annat regionalt organ som kan inneha denna funktion. SKL vill vara tydlig med att om behov av länsvis samordning för kommuner uppkommer bör det initiativet tas av kommunerna och inte av länsstyrelsen eller annat regionalt organ.

SKL:s ställningstagande om nationell samordning i permanent struktur

- SKL tillstyrker att en centralmyndighet har bästa förutsättning för att bedriva en effektiv samordning.
- SKL tillstyrker att länsstyrelsen *eller annat regionalt organ kan svara* för den länsvisa samordningen för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Kommunen stärker demokratin samt motverkar inträde och underlättar utträde

Delbetänkandet framhåller att problematiken rörande våldsbejakande extremism främst rör unga personer. SKL har uppfattningen att även andra åldersgrupper omfattas av problematiken i större utsträckning än vad som beskrivs i delbetänkandet. SKL vill därför betona vikten av demokratifrämjande och stärkande insatser som ett viktigt verktyg att nå den bredare målgruppen.

Delbetänkandet pekar ut socialtjänsten som en aktör med stora förutsättningar att verka mot våldsbejakande extremism. Inte enbart till följd av det ansvar som framgår av socialtjänstlagen utan också i hög grad genom att socialtjänsten möter människor som riskerar att hamna i extremism. SKL anser att socialtjänsten har goda förutsättningar, att *tillsammans* med andra aktörer, arbeta förbyggande med unga individer. Däremot har socialtjänsten många gånger svårt att nå vuxna personer som inte själva söker socialtjänstens hjälp.

I delbetänkandet konstateras att familjestöd handlar om stöd direkt till framförallt föräldrar och syskon för att motverka att barn och unga ansluter sig till våldsbejakande extremism eller för att underlätta för familjemedlemmar att lämna miljön. SKL gör bedömningen att man från socialtjänstens sida inte kan arbeta med anhöriga utan individens samtycke då individen har fyllt 18 år, om inte vård enligt LVU (Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga) föreligger. Vill regeringen att detta ska bli möjligt måste frågan utredas vidare.

SKL:s ställningstagande om kommunen stärker demokratin samt motverkar inträde och underlättar utträde.

- Delbetänkandet ger i detta kapitel inte några förslag att ta ställning till utan vi hänvisar här till de synpunkter som nämnts ovan.

Ytterligare reglering av kommunernas ansvar?

SKL värnar den kommunala självstyrelsen och menar att kommuner och landsting har en viktig roll i den svenska samhällsmodellen och ansvarar därigenom för en

betydande del av det offentliga åtagandet. När frågor avgörs lokalt och regionalt har medborgarna möjligheter till inflytande över sin vardag och den lokala samhällsutvecklingen. Ett brett ansvar för kommuner möjliggör en helhetssyn på hur olika behov och rättigheter ska kunna tillgodoses utifrån befintliga resurser. Vidare innebär ett decentraliserat ansvar att en effektiv verksamhet kan formos utifrån varierande lokala förutsättningar.

Delbetänkandet hänvisar till 2 kap. 1 § kommunallagen och pekar på allmänintresset hos kommunerna och dess medlemmar att grundlagens fri- och rättigheter respekteras. SKL delar denna synpunkt och ser positivt på det stora handlingsutrymme kommunerna har när det gäller vilka åtgärder som bör vidas i arbetet mot den våldsbejakande extremismen.

Delbetänkandet pekar ut tre förutsättningar som måste vara uppfyllda för att ett konkret arbete mot våldsbejakande extremism ska kunna utföras; 1) Kommunal samordnare eller kontaktperson, 2) Kommunal lägesbild och 3) Kommunal handlingsplan. SKL delar uppfattningen att ett strukturerat arbete bör finnas lokalt, men vår erfarenhet visar att det är det praktiska *arbetet* på lokal nivå som ger resultat, och inte formerna för det. SKL förespråkar arbetssätt som inte begränsar den kommunala självstyrelsen. SKL menar, i vid bemärkelse, att statlig styrning genom maximi- och miniminivåer har både fördelar och nackdelar. Det kan förhindra oacceptabla nivåer men kan också leda till att ambitionsnivån sänks så att golvet blir ett tak.

SKL ser positivt på lokala handlingsplaner, men anser inte att det finns en lagstadgad skyldighet för kommunerna att ta fram handlingsplaner mot våldsbejakande extremism. SKL anser att delbetänkandet ger motstridiga uppgifter då man på sidan 131 i delbetänkandet skriver att socialtjänsten inte kan leva upp till sitt ansvar utan att ta fram en handlingsplan medan man på sidan 163 konstaterar att det saknas krav i lagstiftningen. I det senare är SKL enig med delbetänkandet.

SKL:s ställningstagande om ytterligare reglering av kommunernas ansvar

- Tillstyrker att något lagstiftningsbehov inte föreligger.